

עם וספר

הוצאה חדיפעמית של

הברית העברית העולמית

תל-אביב, אלול תשי"ח - אונוס 1945

ה ת ו כ ן :

- ע. בורנשטיין - אורוגוי
- א. אליפ - מכסיקו
- ה. כרמן - קובה
- י. ה. פרוקו - קונגו הבלגית
- מ. ה. בךמלכה - סאגור
- ש. אלמליח - מרוקו
- הרב א. מ. מינגרהוט - אלג'יר
- ג. ירושלמי - סוגים
- מ. כהנא - סודיה
- ע. שולמי - איראן
- הרב פ. טאריץ - סדיספוליסיה
- א. סמס - הודו
- מ. לוי - היטן

כותבים אלינו

בארץ ישראל:

- ד"ר ד. פסאי - יד למנהגי ישראל
- י. אינגברג - על העתונות בארץ

בברית העברית העולמית

בגדה ספר:

- ג. גרינבלאם - במשעולי ספרותנו
- עבר הנו - המלחמה בספרותנו
- פ. עזאי - שלשה ספרי שנה
- צבי רוגי - לצאת סירי יתורה הלוי
- הרב א. מאיר - על הראשון לציון
- א. אור / זאב לרמן - ספרי לימוד
- מ. פרוקל - עברית במערב
- ידיעות

- לזכר שמעון גיינצבורג ז"ל.
- פ. גיינצבורג / ש. הלל / משה שהם / ישראל מן / ה. צ. לוריה /

פרופ. ג. מלושין - הנרייה סולד ז"ל
על התולכים מאחז

דחקת הריסות חרבותנו:

- הראליצ ב. צ. עוזיאל / הרב ד"ר י. רבין /
- משה ברסמן / ד"ר ש. אינשטנט /
- ארי אבן-בן / משה קליינמאן /
- אברהם לוינסון / יצחק רבינוביץ /
- אברהם אלמליח / ד"ר א. דונגמל /

החנועה בתפוזים:

- פרופ. ג. פסאי - ידה עבריה
- ד"ר ש. סרכוס ויסר. ילגריה
- אליעזר - הייר לתו

- מ. נתימון. בות מצ
- ד"ר ל. לוי זכניות לז
- י. פישר. אותו יום
- ג. וו. - יזי אליו והוד
- ב. ה. נופש. הלכתורסטול

צ. בכרייה בחלוק שינה - אנגליה

- ב. פסאי ימריח את עצ
- מ. לבינו, ולא רצה לזנה
- כ. את המצוה הזאת זת
- י. ובקשנותו שישכב גיץ - קנה
- מ. הזמן סיפר על תוצ
- את החוברת הראש
- לספרי ההוצאה של
- מעט תמלאנה חמש

גדול עשיר-תוכן. יסל"א ב"ב. ארץ ישראל. ת. ד. 1121

אכן-זכב גם הפעם להגיש לנו יצורה ספרו- חות קעלת נושא חיוני ואקטואלי. וכפיר בה על תלאתו ונדודו של נער יהודי בנרת סניטו וילנה לעבר הגבול הרוסי, חלב מה- כוונ עם קרואת הפיקים הראשונים המתא- רים חיי אחינו בגיטו והחסיים הלכניים בין אב ובנו; בכל זאת משלת האב את הבן טלל פניו כליוה כלב נאמן סאגלף כרי להציל את חייו. הנער הקטן והכלב הגדול מגיעים אחרי נדודים קשים לשפת הכיבוש הנאצי. מפרשזאנזם דוסים טעכירים אותם לטום- קבה טסם נוסע הנער לפרם ועומר לעלות לארץ-ישראל.

אכן-זהב יודע לגונן את העלולה בסומט- טום ליריים ודרספיוס דבים. מספר הטרויות שבספר אינו גדול אך כולן הן היות: הנאצי, הרופא הסובלי, אכרים, נתן, הילר היהודי שאינו מסוגל להחזיק מעמד גופני וארוי מירושלים, דמות רמיונות שהנער יוצר לעצמו ובנהל עמו שיהות בעזרת הוטם כסף רק בשלשן של הירח". כוונת הספר סתבלת בעיקר בתאור שני התעדים זה מול זה. אלוק בן הגיטו, זה הנער הקטן שהיילים לטווינים רודפים אחריו ובכל זאת ער הוא לגורל אחיו, זוהר את כל היהודים הנזועים ברעב ונרדפים על נפשם, אלוק זה שאינו רוצה לשקוט: "הן טפע לישקוט" ומשום כך רואה הוא את עצמו כשלוה של כל אלו אשר "שאנו לבוא אל המנוחת. והוא חסדו עור לפניו, הזמן רוחק עליו לחזיק בארץ-ישר-

אל רכנות ילדי בתו-הספר, לעורר יחד אתם את הברולים ואת ילדי כל העולם שיזום שכם אותו משכונת הפלא רחביה, השבע, השוכב לעומתו הפיסחו של אותו אורו דמיוני-קצי- אחי משכונת הפלא רחביה, השבע, השוכב בכסחה על יצועו ואינו יודע הרבה על גיטו, עכרת כפיה, מלאי אהוב. אורי זה אינו אשם. אשמים אלו שאונם יודעים להתריר את השנאה ללב ומעלימים ממנו את הנעשת לאחיו ואחיותיו. חשיכותו של הספר קודם כל באונת תביעה טוסרית להשתמש כאלם- טום של החוו האבורי באמצעי הנזק. הגולה קיערת. ילדינו כאן צריכים והיזכים להתנות את מחשבותיהם לשם, לאותם היסורים העוב- רים על עטנו הטעונה והנדרף. יש לזעזע את נפשם הצעירה ולנסוע בה הערצה עטוקה כלפי כח העפורה של יתרות הגיטאות.

יצמוד ארי אכן-זהב על הכרחה על אשר כתב את ספרו זה ונחנו מנוקד כולו בליו הנוער הארצישדאלי. אנו תמימי דעה אהו: תלילה לנו מתעלים את הונועה וההיבן, "אורי אורי, מה אוסללתי - מתתנן הנוער מן הגיטו. - אורי חלא אהח בה קדוב בלם- קומות חקדושים - חזק את כל ילדי בית הספר ולכו לבקש רחמים עלינו. טא היל אוכר, כי אז אלוהים משיב ריקם יתפלוה ויליים - התפללו בולכס. כל הילדים בשל חם שם. אורי פקת עינך, עורח אורי למח תישן?" - ויש ברבים כגון אלו להטעור את נפשנו עד מצולוחות.

עזרא רייכרם / על האנציקלופדיה לספרות

ההופעת האנציקלופדיה לספרות ישראלית וכללית נתקן דבר שחסר היה וחסרנו הוד- גש זה כבד. לא היה לנו ספר עברי שיטושו לספרות הכללית, והקורא העברי הנה נאלץ לנוע על אנציקלופדיות הלועזיות, לשאוב מהן ידיעות על כופרים ויצירותיהם. והאזל רוב האנציקלופדיות הודות אונ- סטציות לקורא שלהן, כי הסרים בהן פר- טום על יתחו של הסופר הלועזי ליהודים והשפעתן על ספרותנו - הרי שגם בהן לא מצאו קודמנו סיפוק. והנה באה האנציקלו- פדיה החדשה שלפנינו לחקן את הסעודות.

הוא נעדרה על ידי סופר שהציונות נר-לרג- ליו ולכן יחאטץ להשגן בכל מקרה את הוסק- דות היהודיים והשפעה-הגומלין בספרות יקולם. העורך הקרוי משומט לב מיוחרת לסופרים הצעירים שבהוכנו, וציוויה גם יתרותם של כמה סופרים חושבים ברוסית הסובייטית ושומטם תיחדיה היתה יודעה רק לירדעו חן. באנציקלופדיה זו ניתן מקום נרחב גם לסופרי ארצות הסודת (ערבים, מל- רים, פרסיים, טורקים). מכין שלשה אלפים הערכים ובעלה שכלושה הכרכים הראשונים ושם כשלוש מאות ערכים על סופרי האום- לאם השונים. גם כל זה לא מושמטה המנוחה היסודית של האנציקלופדיה והיא לתרתי את דעת הקורא ולהציג לפניו את הספרות הכללית בחטיבה וצירתית אנושית. האנציק- לופדיה לספרות מיועדת לקורא העברי המש-

לופדיה לספרות ישראלית וכללית נתקן דבר שחסר היה וחסרנו הוד- גש זה כבד. לא היה לנו ספר עברי שיטושו לספרות הכללית, והקורא העברי הנה נאלץ לנוע על אנציקלופדיות הלועזיות, לשאוב מהן ידיעות על כופרים ויצירותיהם. והאזל רוב האנציקלופדיות הודות אונ- סטציות לקורא שלהן, כי הסרים בהן פר- טום על יתחו של הסופר הלועזי ליהודים והשפעתן על ספרותנו - הרי שגם בהן לא מצאו קודמנו סיפוק. והנה באה האנציקלו- פדיה החדשה שלפנינו לחקן את הסעודות.

„מגן דוד“ הוא בית אולפנא דרלשוני. הוא נמצא ברחוב קומנדנט קוטנסט, אשר בחלק האירופי של העיר. שלשה חרדים ואולם משמשים לארכע כיתות, זהו כל ביה"מ. גיל התלמידים והתלמידות הוא מהמש עד תשע. הם לומדים חצי יום עברית וחצי יום צרפתית. כשהתלמידים גומרים ארבע שנות לימודים שולחים אותם לביה"מ „אליאנמ“ להמשיך בלימודי הצרפתית. צריך להעיר שמטרת החברה היא „הפצת השפה העברית וספרותה“. את כיתותיה השאילה לחברה „קרל נסר“ למען שעורי ערב. העברית נלמדת בשתי כיתות למתחילים ולמתקדמים שעתים לכל שעור בשבוע. צריך לציין ענין חשוב שנוצר כתברה זו, שהוא אמנם כעל ערך רב -- הוא הכנת תלמידים מספר (בחודים) למורי עברית. ויש לקוות, כי המפעל יצליח, כי המורה שמכין אותם הוא אחד החשובים שיש לנו כמרוקו בעברית ובתלמוד. זה כשנתיים מבקשים מעדים רבות מ„מגן דוד“ מורי עברית ואין. שהרי תלמידיה לומדים לא יותר מארבע שנים, ז"א יוצאים כידיעות מעטות. שאלה זאת מטרידה מאד דורשת פתרון. „מגן דוד“ יזמה, איפוא, לשלוח על חשבונה תלמידים ממסד לארץ להמשיך בלימוד ולקבל שם תעודת מודה. אולם בימים אלה הנסיעה בלתי אפשרית. ואף על פי כן החליט ועד החברה מוף סוף לבצע את הדבר, כי הצורך במורים מתרבה והולך ואין אנו בני חורין מלהתגבר על כל המכשולים.